

Ενότητα 6 – Το μεταφραστικό κίνημα στη Μεσαιωνική Ευρώπη: Από το Gondishapur στο Toledo

Universidad Complutense de Madrid (ES)

1. Πληροφορίες για διδάσκοντες

1.1 Περιγραφή θέματος

Η μεσαιωνική ιατρική διαδραματίζει καίριο ρόλο στη γέννηση της ευρωπαϊκής σύγχρονης ιατρικής και της ευρωπαϊκής επιστήμης. Ωστόσο, παρά την πρόοδό της, δεν συνδέεται αυστηρά με την ιατρική πρακτική ή με τις μεγάλες ανακαλύψεις της Σύγχρονης Εποχής.

Η ιατρική ιστορία του Μεσαίωνα δείχνει πώς η ιατρική είναι ένα συλλογικό έργο, όπου το άτομο είναι σημαντικό, ωστόσο δεν είναι αρκετά σημαντικό για να εξασφαλίσει πρόοδο. Ταυτόχρονα, αυτή η συλλογική προσπάθεια είναι ένα καθολικό σχέδιο που ξεπερνά τους πολιτισμούς, τις θρησκείες και τα πολιτικά συμφέροντα. Στην ιατρική ιστορία ο Μεσαίωνας αντιπροσωπεύει ένα σιωπηλό και θεμελιώδες καθήκον να προετοιμάσει τις συνθήκες πάνω στις οποίες θα οικοδομηθεί η επιστημονική ιατρική. Αυτή η καθολική επιχείρηση ξεκινά από τη Μεσοποταμία, συνεχίζει με την αιγυπτιακή ιατρική και γίνεται ένα πλήρες έργο στις ελληνικές αποικίες της Κω, της Κνίδου και του Κρότωνα πριν συνεχίσει στη Σύγχρονη Εποχή μέσω των συλλογικών προσπαθειών στις ιατρικές σχολές της Αλεξάνδρειας, του Gondishapur, της Βαγδάτης και του Σαλέρνο. Εάν η ιατρική είναι ουσιαστικά ένας κλινικός κλάδος σε όλες αυτές τις σχολές, αυτό που μας έχει δείξει ο Μεσαίωνας είναι ότι η δυνατότητα της σύγχρονης ιατρικής εξαρτάται από το διεπιστημονικό σχέδιο για την οικοδόμηση μιας καθολικής επιστήμης.

Για το λόγο αυτό, ο ρόλος της Σχολής Μεταφραστών του Τολέδο, της Καθεδρικής Σχολής Καθεδρικών της Chartre και των πολυάριθμων μοναστηριών και καθεδρικών ναών ήταν εξίσου σημαντικός στη συμβολή στην πρόοδο της ιατρικής ιστορίας. Οι ιατρικές σχολές είναι απαραίτητες στη συμβολή σε αυτό που ο Laín Entralgo ορίζει ως τεχνική ιατρική για τη δύναμη της θεωρητικής και πρακτικής σύνθεσης.

Η Αλεξανδρινή Σχολή είναι απαραίτητη για τη σύνθεση μεταξύ της ελληνικής και αιγυπτιακής ιατρικής και η Ακαδημία του Gondishapur παρέχει τη σύνθεση μεταξύ της Μεσοποταματικής, της ινδικής και της ελληνικής ιατρικής. Στον Οίκο της Σοφίας στη Βαγδάτη όλες αυτές οι παραδόσεις ευθυγραμμίζονται και συστηματοποιούνται στην αραβική ιατρική. Στην ιστορία της ιατρικής, ο Μεσαίωνας αντιπροσωπεύει τη μετάφραση όλων των αρχαίων παραδόσεων στη Σύγχρονη Εποχή. Αυτή η επιχείρηση είναι δυνατή μέσω πανεπιστημιακής υποστήριξης η οποία συνέβαλε στην οικουμενικότητα του πολιτισμού παρέχοντας μια τυποποιημένη μέθοδο: το Σχολαστικισμό. Σε αυτή την ενότητα θα διερευνήσουμε τη μεθοδολογική συνέχεια μεταξύ της Σχολής της Αλεξάνδρειας, της Ακαδημίας του Gondishapur και του μεταφραστικού κινήματος του Τολέδο, προκειμένου να αναδείξουμε τη σχέση μεταξύ κλινικής γνώσης και ανθρωπιστικών επιστημών και το ρόλο τους στη διασφάλιση του εκσυγχρονισμού της ιατρικής.

Η σύγχρονη ιατρική και το σύγχρονο μοντέλο τεκμηριωμένης ιατρικής αποτελούν μέρος της παγκόσμιας επιχείρησης για την οικοδόμηση της επιστήμης και της συλλογικής προσπάθειας για την εδραίωση του ιατρικού επαγγελματισμού. Για διάφορους λόγους, ο Μεσαίωνας αντιπροσωπεύει μια κρίσιμη στιγμή στην ιατρική ιστορία, παρόλο που δεν χαρακτηρίστηκε από αποδιοργανωτικούς καινοτόμους, όπως συνέβαινε στην κλασική και τη σύγχρονη ιατρική. Τα πανεπιστήμια και ο σχολαστικισμός παρέχουν μια τυπική ιατρική εκπαίδευση για πρώτη φορά. Οι επιστημονικές γνώσεις συνέβαλαν στην ανάπτυξη ενός νέου πεδίου κλινικής έρευνας και ο ρόλος των νοσοκομείων βελτίωσε την ποιότητα των επαγγελματιών και της

υγειονομικής περίθαλψης. Το ιατρικό επάγγελμα ως ένας άλλος τομέας του ευρωπαϊκού δυτικού πολιτισμού ξεκινά έναν αργό και ανεμπόδιο περίπατο προς την εκκοσμίκευση και την ανεξαρτησία από τις μεγάλες μονοθεϊστικές θρησκείες. Για όλους αυτούς τους λόγους η συμβολή των μεγάλων ιατρικών σχολών είναι απαραίτητη για τη σύνθεση και την ενσωμάτωση των διαφόρων ιατρικών παραδόσεων και την πρόοδο της κλινικής πρακτικής.

Αυτή η ενότητα είναι οργανωμένη γύρω από το ρόλο τριών διαφορετικών σημείων στην ιατρική κατά το Μεσαίωνα που εκπροσωπούνται από την Αλεξανδρινή Ιατρική Σχολή, την Ακαδημία του Gondishapur και το κίνημα μεταφραστών του Τολέδο, προκειμένου να περιγραφούν οι ομοιότητες που βοηθούν στην κατανόηση των βασικών συνεισφορών αυτού του τομέα της ιατρικής ιστορίας. Αυτές οι ομοιότητες εκπροσωπούνται σε διαφορετικές πτυχές σε όλη τη μονάδα.

Η σύνθεση μεταξύ διαφορετικών ιατρικών παραδόσεων από τη Μεσοποταμία μέχρι την έλευση της επιστημονικής ιατρικής, τη μεθοδολογία του Σχολαστικισμού και τις ρίζες του στην ιατρική εκπαίδευση, το ρόλο της βιβλιοθήκης και τις μεταφράσεις και ανθρωπιστικές επιστήμες για την οικοδόμηση του έργου μιας καθολικής και επιστημονικής ιατρικής. Η Αλεξανδρινή Ιατρική Σχολή διαθέτει φιλοσοφικό πλαίσιο με βάση τη δραστηριότητά της. Αυτό αντιπροσώπευε μια ουσιαστική πτυχή των διαφορών των αλεξανδρινών ιατρών όσον αφορά στη μεθοδολογία.

Η ανάπτυξη της σύνοψης και του συμπλήματος εισήγαγε διάφορα στοιχεία στην ιατρική εκπαίδευση για το σχεδιασμό ενός συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών για φοιτητές ιατρικής και την απόκτηση ενός προτύπου ποιότητας στις διδακτικές δραστηριότητες. Το έργο της σύνοψης καθοδηγείται από την ερμηνεία του υπό μελέτη αντικειμένου και έχει προκαλέσει κριτική και συστηματική έκθεση των έργων του Ιπποκράτη. Όσον αφορά στην κλινική έρευνα, η σημαντικότερη συμβολή της Αλεξανδρινής Σχολής ήταν η διενέργεια ανατομών και οι ζωοτομές. Οι πρακτικές αυτές συνδέονται με την επίδραση της σκεπτικιστικής φιλοσοφίας του Πύρρωνα και του καινοτόμου πνεύματος της Σχολής για την επαλήθευση της ανατομικής και της φυσιολογικής γνώσης. Ο Γαληνός αντιπροσώπευε την πιο αποτελεσματική κληρονομιά της Αλεξανδρινής Σχολής που είχε σημαντική επίδραση τόσο στη βυζαντινή ιατρική όσο και στην αραβική ιατρική - αυτές οι πτυχές διερευνώνται στην ενότητα 3. Η ελληνική επιστήμη στο τέλος της ελληνιστικής περιόδου επιβίωσε στη Συρία, την Έδεσσα και τη Nisibis, περιοχή επιρροής της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, και στην Περσία, στο Gondishapur.

Η ενότητα δείχνει πώς μεταφέρονται οι ιατρικές και επιστημονικές γνώσεις από το ελληνικό περιβάλλον στον αραβικό πολιτισμό και πώς αυτή η μεταφορά είναι απαραίτητη για την αποκατάσταση του ελληνικού πολιτισμού στη Δυτική Λατινική Ευρώπη. Στην Ακαδημία του Gondishapur, η ελληνική ιατρική ενημερώνεται από τα έργα του Γαληνού και από την ινδική και τη μεσοποταμιακή ιατρική. Οι μεταφράσεις στο Gondishapur που αφορούσαν στη μεταφορά ιπποκρατικών και γαληνικών έργων στα συριακά, έγιναν σημείο αναφοράς για το έργο των Αράβων μεταφραστών του Οίκου της Σοφίας στη Βαγδάτη. Η μεταλαμπάδευση των παραδόσεων της Αλεξάνδρειας και του Gondishapur στην αραβική ιατρική δεν αφορά μόνο στην ιατρική γνώση, αλλά είναι επίσης μεθοδολογική και ανοίγει το δρόμο για τον Σχολαστικισμό.

Η αραβική ιατρική χρησιμοποιεί τη σύνοψη, το συμπλήμα και τον έλεγχο στην εγκυκλοπαίδεια και τη μονογραφία, τα οποία έγιναν ο πυρήνας του έργου του Ραζή, του σημαντικότερου κλινικού μεταξύ των Αράβων γιατρών. Η Αλεξάνδρεια, το Gondishapur και η Βαγδάτη είναι τα τρία ορόσημα της δυτικής ιατρικής ιστορίας για τη μετατροπή της ιατρικής σε ακαδημαϊκό κλάδο στα πανεπιστήμια του Μεσαίωνα.

Η άλλη σχετική πτυχή της ενότητας 4 είναι να αναδείξει το ρόλο της Ακαδημίας του Gondishapur στην ανάπτυξη μιας δεύτερης βασικής πτυχής στην ιατρική ιστορία του Μεσαίωνα: τη γέννηση νοσοκομείων

και τα οφέλη και τη συμβολή που έπαιξε αυτό στην καινοτομία στην κλινική πρακτική. Ο αντίκτυπος των νοσοκομείων στην οργάνωση της ποιότητας της κλινικής εργασίας είναι αναμφισβήτητος, η ιεράρχηση των επαγγελματιών του τομέα της υγείας, η εξειδίκευση των ικανοτήτων και η συστηματοποίηση του τόπου και του χρόνου στη φροντίδα είναι σημαντικές πτυχές της βελτίωσης της ποιότητας της περίθαλψης. Η οργάνωση των ιατρικών πρακτικών συνεπάγεται συστηματική καταγραφή των δραστηριοτήτων και ανάπτυξη ιατρικών αρχείων για την προώθηση της λήψης αποφάσεων των κλινικών ιατρών. Αυτές οι νέες διαθέσιμες γνώσεις έχουν ως αποτέλεσμα τον προσανατολισμό της ιατρικής εκπαίδευσης σε δύο διαφορετικούς τομείς, τη θεωρητική εργασία μέσω της μελέτης κειμένων και βιβλίων που βρίσκονται στην ιατρική βιβλιοθήκη και την κλινική εργασία στο νοσοκομείο.

Η ανάγκη αύξησης του αριθμού των βιβλίων που είναι διαθέσιμα στη βιβλιοθήκη για το φοιτητή καθώς και οι πρακτικές ανάγνωσης προκαλούν αύξηση των μεταφράσεων στη σχολή και σύνθεση των διαφόρων ιατρικών παραδόσεων. Το νοσοκομείο αντιπροσωπεύει μια περαιτέρω μεθοδολογική επανάσταση στην ιατρική εκπαίδευση και προσφέρει την ευκαιρία να καθοριστεί για πρώτη φορά ένα πρότυπο στην ιατρική εκπαίδευση. Μετά την ολοκλήρωση ενός τυπικού εκπαιδευτικού προγράμματος, οι φοιτητές ιατρικής λαμβάνουν άδεια και είναι νομικά σε θέση να ασκήσουν την ιατρική. Το μοντέλο ιατρικής εκπαίδευσης του Gondishapur εξάγεται στο νοσοκομείο της Βαγδάτης και έγινε το πρότυπο για τη χρυσή εποχή της αραβικής ιατρικής. Η πρόοδος της ιατρικής εκπαίδευσης του Μεσαίωνα εξαπλώνεται μέσω των αραβικών νοσοκομείων και των μεγάλων βιβλιοθηκών που χτίστηκαν γύρω από τις πιο αξιοσημείωτες πόλεις της Ισλαμικής Αυτοκρατορίας. Οι μεταφράσεις από τη Βαγδάτη εξάγονται σταδιακά στα δυτικά μέσω της Ισπανίας και της νότιας Ιταλίας.

Η διαδικασία αυτή υποστηρίζεται από τη γέννηση των Καθεδρικών Σχολών σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες ως εναλλακτικών των μοναστηριών και από την αρχή εκκοσμίκευσης της γνώσης που αύξησε το ενδιαφέρον για την επιστήμη στη Μεσαιωνική Ευρώπη. Η αλληλεπίδραση μεταξύ της Ιατρικής Σχολής του Σαλέρνο και της Σχολής Μεταφραστών του Τολέδο αποτελεί την κύρια πηγή για τη νέα ευρωπαϊκή ιατρική. Αυτό το έργο κατέστη δυνατό μέσω της συμμετοχής ορισμένων Καθεδρικών Σχολών, το σημαντικότερο των οποίων στη Chartres της Γαλλίας, γεγονός που κατέστησε δυνατή την ένταξη φιλόλογων και φιλοσόφων στο εγχείρημα

Το μεταφραστικό κίνημα στο Τολέδο ξεκινά ως μια αυθόρμητη διαδικασία που παράγεται από το νέο ενδιαφέρον για την επιστήμη και τη διαθεσιμότητα χειρογράφων και μεταφραστών που προέρχονται από τη Νότια Ισπανία και από τη νορμανδική αυλή της Σικελίας. Με το έργο των μεταφραστών του Τολέδο, η ενημέρωση των ιατρικών γνώσεων είναι στη μεγάλη πλειοψηφία της ολοκληρωμένη για να εφαρμοστεί στα Πανεπιστήμια και να προετοιμάσει την ανθρωπιστική επανάσταση της Αναγέννησης και την ενσωμάτωση της επιστήμης στην ιατρική.

1.2 Μαθησιακοί στόχοι

Ο βασικός στόχος αυτής της ενότητας είναι να δείξει στον φοιτητή τη διαδικασία σύνθεσης μεταξύ των διαφορετικών ιατρικών παραδόσεων της ιατρικής. Αυτή η διαδικασία σύνθεσης απαιτείται για να γίνει η αλλαγή από την αρχαία στη σύγχρονη ιατρική και η ιατρική του Μεσαίωνα είναι ένα πολύ σαφές παράδειγμα για το πώς συνέβη αυτό.

Ο ρόλος της μεθόδου είναι βασικός, διερευνούμε τις ομοιότητες μεταξύ τριών από τις πιο αξιοσημείωτες σχολές ιατρικής και εντοπίζουμε μόνιμα στοιχεία που τυπικά της εκπαιδευτικής προσέγγισης. Ο ρόλος της κλινικής παρατήρησης, ο ρόλος της ιατρικής γνώσης και η κωδικοποίησή της στα βιβλία, η ανάγκη παροχής βιβλίων με δομή που συναινεί στη διαχείριση κλινικών δεδομένων, κλινικών περιπτώσεων και περιγραφικής νοσογραφίας.

Η σύνοψη και η σύνθεση της σχολής της Αλεξανδρείας είναι απαραίτητες για την εγκυκλοπαίδεια και τα εγχειρίδια της αραβικής ιατρικής και εμπλουτίζονται στο ρόλο της κλινικής παρατήρησης που ορίζουν οι Άραβες γιατροί. Η ενότητα απεικονίζει πώς από την Αλεξανδρινή Σχολή είναι δυνατόν να προσδιοριστεί μια μεθοδολογική συνέχεια της οποίας η καλύτερη σύνθεση θα είναι ο Σχολαστικισμός.

Η ενότητα συνδέει τη μεθοδολογική λύση και τις καινοτόμες προσεγγίσεις της ιατρικής εκπαίδευσης κατά τον Μεσαίωνα. Υπάρχουν επίσης ιστορικοί, πολιτικοί και κοινωνικοί παράγοντες που επηρεάζουν με συνέπεια την πρόοδο της ιατρικής και αποτελούν συχνό συνδυασμό πληθώρας παραγόντων που συναινούν στην πραγματική πρόοδο.

Ο αντίκτυπος των μονοθεϊσμών στην ιατρική είναι δυσοίωνος, αλλά είναι μια οπισθοδρόμηση που θα συναινέσει σε σημαντική πρόοδο. Η ενότητα αναδεικνύει τους πολιτικούς και κοινωνικούς παράγοντες που συνέβαλαν στην οικοδόμηση των Σχολών, ιδρύματα που δημιουργήθηκαν για την προστασία των ιατρικών γνώσεων και τη διασφάλιση της συνέχειας του επαγγελματικού έργου. Τέλος, η ενότητα προσφέρει στον φοιτητή την ευκαιρία να κατανοήσει το ρόλο των ιατρικών ανθρωπιστικών επιστημών στην επιστημονική πρόοδο - ειδικά στην ανάπτυξη της ιατρικής.

2. Πληροφορίες για φοιτητές

Τι πρόκειται να μάθεις;

- Η Αλεξανδρινή ιατρική Σχολή
- Η Ιατρική Σχολή του Gondishapur
- Η Σχολή Μεταφραστών του Τολέδο
- Η ιατρική μέθοδος κατά το Μεσαίωνα
- Η επίδραση της ιατρικής ιστορίας στο Σχολαστικισμό
- Ο ρόλος της Αραβικής ιατρικής στην ιστορία της ιατρικής

Τι μπορείς να κάνεις με τη γνώση και τις δεξιότητες που θα αποκτήσεις;

- Να κατανοήσουμε τη σχέση της αραβικής ιατρικής με την ανάπτυξη της σύγχρονης ιατρικής
- Να κατανοήσουμε τη συμβολή της ιατρικής στην ανάπτυξη της επιστήμης
- Να κατανοήσουμε το ρόλο που έπαιξαν τα νοσοκομεία στην εξέλιξη της κλινικής πρακτικής
- Να κατανοήσουμε το ρόλο που έπαιξαν οι βιβλιοθήκες και η μετάφραση στην ανάκτηση της ελληνικής παράδοσης και της ελληνικής ιατρικής
- Να κατανοήσουμε την ανθρωπιστική διάσταση της ιατρικής και την ανάγκη για ένα διεπιστημονικό πεδίο εφαρμογής που θα διασφαλίζει την πρόοδό της

2.1 Μελέτη περίπτωσης

Το Μεταφραστικό Κίνημα στη Μεσαιωνική Ευρώπη: Από το Gondishapur στο Toledo

